

סוגיות בדף היומי

חולין פ"ח: "ואמר רבא בשכר שאמר אברהם אבינו ואנוכי עפר ואפר זכו בניו לשתי מצוות אפר פרה ועפר סוטה

שואל המהרש"א ואילו אברהם אבינו לא היה אומר ואנוכי עפר ואפר, לא היה לטמא מת טהרה עולמית? ואומר המהרש"א, שהיו דרכים אחרות קשות, ועכשיו הדרך קלה יותר. אבל רש"י לא אומר כך, רש"י אומר שאם לא היתה אמירה זו של ואנוכי עפר ואפר, לא היתה טהרה עולמית. והנה לגבי חליצה, הבית יוסף באבה"ע סדר החליצה מביא שבסידור אשכנזי כתוב שאחרי החליצה מברכים בא"י אמ"ה אקב"ו במצוות וחוקים של אברהם אבינו, הב"י לא מסכים, ואומר שאומרים אותה בלי שם ומלכות. וברכה זו הנ"ל אקב"ו במצוות וחוקים של אברהם אבינו זה עפ"י הגמ' שבשכר שאמר אברהם אבינו אם מחוט ועד שרוך נעל,

בשכר זה זכו בניו למנעל של חליצה. והנה על אפר פרה אדומה לא מצינו שמברכים ברכה זו של מצוות וחוקים של אברהם אבינו, אף שאיתא בגמ' הנ"ל שזה בשכר מה שאמר אברהם אבינו ואנוכי עפר ואפר. והתשובה היא כמו שאמר לי מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א שכבר מברכים על פרה אדומה לפני השחיטה בא"י אמ"ה אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וצונו לשחוט פרה אדומה [או לעשות פרה אדומה], ואם יש כבר ברכה אז לא מברכים ברכה נוספת, ורק בחליצה ששם אין ברכה, שם אומר סידור אשכנזי שמברכים הברכה הנ"ל.

[הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א]

חולין פ"ט. "דתניא רבי מאיר אומר מה נשתנה תכלת מכל הצבעונין,

מפני שתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לאבן ספיר ואבן ספיר דומה לכסא הכבוד

מוסרים ששאלו את הגאון הרב דסלר זצ"ל מדוע כשאנו רואים תכלת זה לא מזכיר לנו את כסא הכבוד. השיב הרב דסלר שהגמ' במס' ע"ז אומרת שאסור להסתכל בבגד צבעונין של אשה אפילו כשהם אינם עליה, שמא יבוא להרהר בה, ואומר ר' פפא שם שהאיסור להסתכל בבגדי הצבעונין הוא רק אם הוא מכיר את האשה הלובשת אותם, אבל כשאינו מכירה והיא אינה בתודעתו, ההסתכלות בבגדיה אינה מביאתו להרהר בה. כך גם לענין התכלת שבציצית, כדי שהתכלת יזכיר את כסא הכבוד, צריך שהוא יכיר כביכול את כסא הכבוד... שכסא הכבוד יהיה בתודעה שלו... [דברי אמת" מהגה"צ רבי דוב יפה גיליון 39]

שמעתי מרבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א אם המטרה בתכלת היא להזכיר את כסא הכבוד, מדוע צריך להסתכל שלו... [דברי אמת" מהגה"צ רבי דוב יפה גיליון 39]

חולין פ"ט. "אמר רבי אילעא אין העולם מתקיים אלא בשביל מי שבולם את עצמו בשעת מריבה,

שנאמר תולה ארץ על בלימה

ויש להבין מדברי המשנה באבות דהעולם עומד על תורה ועבודה וגמ"ח, והכא קתני ועל מי שבולם פיו בשעת מריבה. וי"ל דבאמת העולם עומד על שלושה דברים, תורה עבודה וגמילות חסדים, אמנם זהו דווקא כשהעולם עומד

חולין פ"ט. "מה אומנתו של אדם בעוה"ז ישים עצמו

אומר החפץ חיים דלכאורה כיצד יתכן הוה אמינא שאף דברי תורה לא ידבר, הרי כל מה שנברא האדם הוא בשביל התורה.

אלא ביאר שזה ודאי לא היה צד שלא ילמד כלל, אלא השאלה היתה אם ללמוד לבד או עם חברותא, שמצד אחד בלימוד עם חברותא מתברר הלימוד ורווחא שמעתתא, ומצד שני זה אפשרות להיכשל בדיבורים אסורים, וזה פטטה הגמ' שבלימוד לבד, לא יורד ערך הלימוד, שהרי בחז"ל כתוב דברים חמורים על הלומד לבד, "חרב אל הבדים ונאלץ" ומטפשים עצמם, [אמנם שאלתי את הסטייפלר אם מותר ללמוד לבד, שהרי כתוב "חרב אל הבדים" והשיב שזה מימרא ואין זה מחייב את כולם, אחרים לומדים לבד ולומדים טוב מאד, והיה זה אצלי חידוש גדול שהרי חז"ל אומרים על זה לשונות כה חריפים וכו'] – ע"כ מדברי המשגיח הגר"ד סגל שליט"א ובקושיית החפץ חיים הנ"ל הקשה גם מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל [הובא בעלון כאיל תערוג פר' נשא תשע"ו] והוסיף, וכי הו"א שכן אדם יהיה ממש אילם ולא

אומר החפץ חיים דלכאורה כיצד יתכן הוה אמינא שאף דברי תורה לא ידבר, הרי כל מה שנברא האדם הוא בשביל התורה. אלא ביאר שזה ודאי לא היה צד שלא ילמד כלל, אלא השאלה היתה אם ללמוד לבד או עם חברותא, שמצד אחד בלימוד עם חברותא מתברר הלימוד ורווחא שמעתתא, ומצד שני זה אפשרות להיכשל בדיבורים אסורים, וזה פטטה הגמ' שבלימוד לבד, לא יורד ערך הלימוד, שהרי בחז"ל כתוב דברים חמורים על הלומד לבד, "חרב אל הבדים ונאלץ" ומטפשים עצמם, [אמנם שאלתי את הסטייפלר אם מותר ללמוד לבד, שהרי כתוב "חרב אל הבדים" והשיב שזה מימרא ואין זה מחייב את כולם, אחרים לומדים לבד ולומדים טוב מאד, והיה זה אצלי חידוש גדול שהרי חז"ל אומרים על זה לשונות כה חריפים וכו'] – ע"כ מדברי המשגיח הגר"ד סגל שליט"א ובקושיית החפץ חיים הנ"ל הקשה גם מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל [הובא בעלון כאיל תערוג פר' נשא תשע"ו] והוסיף, וכי הו"א שכן אדם יהיה ממש אילם ולא

חולין פ"ט. "בשכר שאמר אברהם אבינו אם מחוט ועד שרוך נעל זכו בניו לשתי מצוות

לחוט של תכלת ורצועה של תפילין

יש בין שרוך הנעל לקשר התפילין, לכן דווקא בקשירת הנעליים שם נאמר הדין שהשמאל קודם לימין. המשך חכמה אומר בפרושו על התורה בזכות דברי א"א אם מחוט ועד שרוך נעל זכו בניו לחוט של תכלת ורצועה של תפילין, לפיכך בתפילת שחרית שהיא כנגד א"א, עטופים כל היהודים בטליתות וראשיהם מעוטרים בתפילין, כדי לרמז שאת התכלת ואת רצועות התפילין קבלנו בשכר ענוותנותו של א"א ולכן בתפילתו דווקא מצויות שתי המצוות הללו.

בש"ע אור"ח סי' י"א נאמר שהקושר את נעליו יש לקשור תחילה נעל שמאל ואח"כ ימין, והטעם משום שקשר השרוכים מזכיר את קשר התפילין, וכשם שקשר התפילין נעשה בשמאל כך גם חייבת נעל שמאל להקשר תחילה, והדברים לכאורה תמוהים, מה קשר יש בין שרוך הנעל לבין קשר התפילין, ומדוע נאמרה קשירה זו דווקא בקשירת הנעליים. כותב על כך הגאון הגדול רע"א שהרי נאמרה אצלנו במס' חולין שבשכר מה שאמר א"א "עד שרוך נעל" זכו בניו לרצועת תפילין, א"כ קשר מהותי